

ହଜରତ ମହମ୍ମଦ ସ.ଆଙ୍କ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ବିରାଜମାନ ତଥା ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦା ସମ୍ପର୍ଣ୍ଣ ବଦରୀ ସାହାବା କରାମ ରିଜଝାନୁଲ୍ଲାଃ ଆଲେହିନ୍ ଓ ଅଜ୍ଞାନଙ୍କ ଉତମ ଚରିତ୍ରର ବିଶ୍ୱାସ ବର୍ଦ୍ଧକ ତଥା ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ଚର୍ଚ୍ଚା ।

ତଶହୁଦ୍, ତଉଜ ଓ ସୁରେ ଫାତିହାର ଆବୃତ୍ତି କରିବା ଅନ୍ତେ ହଜୁର ଅନସ୍ୱର ଅ.ବ କହିଲେ- ଆଜି ଯେଉଁ ବଦରୀ ସାହାବିଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ହଜରତ ଅବିଦ୍ ବିନ୍ ଅବୁ ଅବିଦ୍ ଅନସାରୀ ଅଟନ୍ତି । ହଜରତ ଅବିଦ୍ ହଜୁର ସ.ଆଙ୍କ ସାଥରେ ବଦର, ଝହଦ ଓ ଖାଦକ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ଥିଲେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ସାହାବି ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ ନୁମାନ ବିନ୍ ବଲଦମା ଅଟନ୍ତି । ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃଙ୍କ ଦଦାଙ୍କ ନାମ ବଲଦମା କିମ୍ବା ବଲଜମା ଥିବାର ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳୁଛି । ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ ନୁମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ ଅନସାର ସହ ଥିଲା । ଆପଣ ହଜରତ ଅବୁ କତାଦାଃଙ୍କ ଚତା ପୁଅ ଭାଇ ଥିଲେ । ଆପଣ ବଦର ଓ ଝହଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଣି ଯେଉଁ ସାହାବାଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବି ତାଙ୍କ ନାମ ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ ଉମେର ଅଟେ । ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ ଉମେରଙ୍କ ସମ୍ପର୍କ କବିଲା ବନ୍ଦୁ ଜଦାରା ସହ ଥିଲା । ଆପଣ ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ଥିଲେ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାହାବିଙ୍କ ନାମ ହଜରତ ଉମରୋ ବିନ୍ ହାରିସ୍ ଅଟେ । ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ କବିଲା ବନ୍ଦୁ ହାରିସ୍ ସହ ଥିଲା । ଆପଣ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅର୍ଥାତ ମକ୍କାରେ ହିଁ ଇସଲାମରେ ଦୀକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲେ । ଆପଣ ହବଶା ପ୍ରତି ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରବାସରେ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଆପଣ ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାହାବି ହେଲେ ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ କାବ୍ । ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ କାବ୍ ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କୁ ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ମାଲେ ଗନିମତ୍ତର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ କରାଯାଇଥିଲା । ଏତତ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଏକ ଅବସରରେ ହଜୁର ସ.ଆ ମଧ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ନିଜ ସମ୍ପତ୍ତିର ୧/୫ ଅଂଶର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ମୁତୟନ କରିଥିଲେ । ଆପଣ ଝହଦ, ଖାଦକ ଓ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ହଜୁର ସ.ଆଙ୍କ ସାଥରେ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ମଦିନାରେ ହଜରତ ଉସମାନ ର.ଆଙ୍କ ଖୁଲାଫତ୍ତ୍ ସମୟ କାଳରେ ୩୩ହଜରୀରେ ହୋଇଥିଲା । ଆପଣଙ୍କ ନମାଜ ଜନାୟାଃ ହଜରତ ଉସମାନ ର.ଆ ପଢାଇ ଥିଲେ । ଆପଣଙ୍କ ଗୋତ୍ର ଅବୁ ହାରିସ୍ ବ୍ୟତୀତ ଅବୁ ଯହୟା ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଏ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାହାବି ହେଲେ ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ କୈସ । ଆପଣ ବନ୍ଦୁ ନଜାର ସମ୍ପ୍ରଦାୟଭୁକ୍ତ ଥିଲେ । ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲାଃ ବିନ୍ କୈସ ବରଦ ଓ ଝହଦ୍ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଗୋଟିଏ କଥନ ମୁତାବିକ ଆପଣ ଝହଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିରଗତି ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ, ଯେତେବେଳେ କି ଅନ୍ୟ କଥନ ଅନୁଯାୟୀ ଆପଣ ଝହଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିରଗତି ପ୍ରାପ୍ତ କରିନଥିଲେ ବରଂ ହଜୁର ସ.ଆଙ୍କ ସାଥରେ ସମସ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଆପଣ ହଜରତ ଉସମାନ ର.ଆଙ୍କ ଖୁଲାଫତ୍ତ୍ ସମୟ କାଳରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଥିଲେ । ହଜୁର ଅନସ୍ୱର ଅ.ବ କୁହନ୍ତି- ଇତିହାସ ପୃଷ୍ଠାର କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଭିନ୍ନ ମତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ, ଅତଏବ ତାହା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆଲୋଚନା କରିଦେଉଛି ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାହାବିଙ୍କ ନାମ ହେଲା ହଜରତ ସଲମା ବିନ୍ ଅସ୍ଲମ୍ । ସେ ବଦର, ଝହଦ ଓ ଖାଦକ ସମେତ ସମସ୍ତ ଯୁଦ୍ଧରେ ହଜୁର ସ.ଆଙ୍କ ସାଥରେ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଆପଣ ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ସାଏବ ବିନ୍ ଅବିଦ୍ ଓ ନୁମାନ ବିନ୍ ଉମରୋଙ୍କୁ କଏଦ କରିଥିଲେ । ହଜରତ ସଲମା ବିନ୍ ଅସ୍ଲମ୍ ହଜରତ ଉମର ର.ଆଙ୍କ ଖୁଲାଫତ୍ତ୍ ସମୟ କାଳରେ ଜସର ଯୁଦ୍ଧରେ ଶହିଦ୍ ହୋଇଥିଲେ । ଯାହାକି ଫରାତ୍ ନଦୀ ଉପକୂଳରେ ଲଡ଼ା ଯାଇଥିଲା । ଦେହାନ୍ତ ସମୟରେ ଆପଣଙ୍କ ବୟସ ୩୮

ବର୍ଷ ଥିବାର ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି । ଅଲୀମା ନୁରୁଦ୍ଦିନ ହଲବିଙ୍କ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ପୁସ୍ତକ ସିରତୁଲ୍ ହଲବିୟାରେ ବଦର ଯୁଦ୍ଧ ଅବସରରେ ହଜରତ ମହମ୍ମଦ ସ.ଅଙ୍କ ଚମତ୍କାରର ଚର୍ଚ୍ଚା ଏପରି ବର୍ଣ୍ଣିତ ରହିଛି କି ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ହଜରତ ସଲମା ବିନ୍ ଅସ୍ଲମ୍ ଖଣ୍ଡା ଭାଙ୍ଗି ଯିବାରୁ ହଜୁର ସ.ଅ ଆପଣଙ୍କୁ ଏକ ଖଜୁରି ବେତ ଦେଇ କହିଲେ ଏହା ସହିତ ଲତ । ହଜରତ ସଲମା ବିନ୍ ଅସ୍ଲମ୍ ଉକ୍ତ ବେତକୁ ଧରିବା ମାତ୍ରେ ତାହା ଏକ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଚିରକାଳ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଥିଲା ।

ଅମାନ୍ୟକାରୀ ମକ୍କାବାସୀ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବାର ଏକ ସଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରିଥିଲେ । ଏଥିସମ୍ବନ୍ଧରେ ହଜରତ ମିର୍ଜା ବଶିର ଅହମଦ ସାହେବ ଲେଖିଛନ୍ତି ଏହଜାବ୍ ଯୁଦ୍ଧରେ ମକ୍କାବାସୀ ଯେଉଁ ଅପମାନଜନକ ପରାଜୟ ବରଣ କରିଥିଲେ, ତାହା ସେମାନଙ୍କ ତନ ଓ ମନରେ ପ୍ରତିଶୋଧର ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ କରୁଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱଭାବିକ ରୂପେ ଏହି ପ୍ରତିଶୋଧର ଅଗ୍ନି ଅବୁ ସୁଫୟାନ୍ ଭାଗରେ ଆସିଥିଲା, ଯେ ମକ୍କାବାସୀଙ୍କ ପ୍ରଧାନ ଥିଲା । ଏହଜାବ୍ ଯୁଦ୍ଧରେ ବିଶେଷ କରି ତାହାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ହାନି ହୋଇଥିଲା । କିଛି ଅବଦ୍ଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ଭିତରେ ଭିତରେ ଜଳୁଥିଲା କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ତାହା ଅଭ୍ୟନ୍ତରର ଅଗ୍ନି ଶିଖା ଅସମ୍ଭାଳ ହୋଇ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହେବା ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏକଦା ସୁଯୋଗ ପାଇ ଅବୁ ସୁଫୟାନ୍ ନିଜ (ମନ୍ଦ)ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର କିଛି କୁରେଶ୍ ଯୁବକଙ୍କୁ କହିଲା କ’ଣ ତୁମେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେହି ବୀର ପୁରୁଷ ନାହିଁ ଯେ ମଦିନା ଯାଇ ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ ହଜରତ ମହମ୍ମଦ ସ.ଅଙ୍କ କାମ ତମାମ (ହତ୍ୟା) କରିପାରିବ ? ତୁମେମାନେ ଜାଣ ମହମ୍ମଦ ମଦିନାର ଗଳିକନ୍ଦିରେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଚାଲିବୁଲ କରନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଯୁବକମାନେ ତାହା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ସେଠାରୁ ଉଠି ଚାଲିଗଲେ । ଉକ୍ତ ଘଟଣାକୁ ଅସ୍ଥ କିଛି ଦିନ ଅତିବାହିତ ହୋଇଥିବ କି ଜଣେ ଗାଁଉଲି ଯୁବକ ଅବୁ ସୁଫୟାନ୍ ନିକଟକୁ ଆସିଲା ଓ କହିଲା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଯୋଜନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲି । ତେବେ ମୁଁ ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି, ମୁଁ ଜଣେ ଦୃଢ଼ ହୃଦୟୀ ଓ ବଳବାନ୍ ଯୁବକ ଯାହାର (ଭୁଜାର)ଆୟତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଜବୁତ୍ ଓ ଆକ୍ରମଣ ତୀବ୍ରତର ଅଟେ । ଯଦି ଆପଣ ମୋତେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଚୟନ କରି ମୋର ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି ତେବେ ମୁଁ ହଜରତ ମହମ୍ମଦ ସ.ଅଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ମୁଁ ମଦିନା ଯିବାର ମାର୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ପ୍ରବିଣ । ଏଥିରେ ଅବୁ ସୁଫୟାନ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନିତ ହେଲା ଏବଂ କହିଲା ବାସ୍ ବାସ୍ ତୁମେ ମୋ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପୂରଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥ୍, ତା’ପରେ ସେ ତାକୁ ଏକ ତୀବ୍ର ବେଗରେ ଦୌଡ଼ୁଥିବା ଓଟ ଓ ବାଟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ କିଛି ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହ ତାଗିଦ୍ କରି କହିଲା କି ଏହି ଗୁପ୍ତ ଯୋଜନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାହା ନିକଟରେ ପ୍ରକାଶ କରିବ ନାହିଁ ।

ମକ୍କାରୁ ବିଦାୟ ନେବା (ପ୍ରସ୍ଥାନ କରିବା)ପରେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଦିନବେଳା ଲୁଚି ରହୁଥିବା ବେଳେ ରାତିରେ ଯାତ୍ରା ଅବ୍ୟାହତ ରଖି ମଦିନା ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ିଚାଲିଲା ଏବଂ କ୍ଷଷ୍ଟ ଦିନରେ ଯାଇ ମଦିନାରେ ପହଂଚିଗଲା । ତା’ପରେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ଖବର ନେଇ ସିଧା ବନ୍ଦୁ ଅବଦିଲ୍ ଶହଲର ମସଜିଦ୍ରେ ପହଂଚିଗଲା ଯେଉଁଠାରେ ହଜୁର ସ.ଅ ବିରାଜିତ ରହୁଥିଲେ । ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ଯେମିତି ମସଜିଦ୍ରେ ପ୍ରବେଶ କରିଛି ହଜୁର ତାହାକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଆସୁଥିବାର ଦେଖି କହିଲେ ଏ କୌଣସି ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆସିଛି । ଏହା ଶୁଣିବା ମାତ୍ରେ ସେ ଆହୁରି ତୀବ୍ର ବେଗରେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ନିକଟକୁ ବଢ଼ିଲା କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଅନସାରୀ ମୁଖୁଆ ହଜରତ ଅସଦ୍ ବିନ୍ ହଜିର୍ ଡେଇଁପଡ଼ି ତାହାକୁ ଧରିନେଲେ । ଯେତେବେଳେ ତାହାକୁ କାବୁ କରିନିଆଗଲା ହଜୁର ତାକୁ ପଚାରିଲେ ସତ କୁହ ତୁମେ କିଏ ଓ କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏଠାକୁ ଆସିଛ ? ଯଦ୍ୱାରା ସେ ସମସ୍ତ ସଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କୁ ଅବଗତ କରିଦେଲା ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ କହିଲା କି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କଲେ ଅବୁ ସୁଫୟାନ୍ ତାହାକୁ ଏଭଳି ଏଭଳି ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛି । ଏଥିଅନ୍ତେ ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି କିଛି ଦିନ ମଦିନାରେ ରହିଲା ଏବଂ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ମୁସଲମାନ ହୋଇଗଲା । ଅବୁ ସୁଫୟାନ୍ ଏହି ରକ୍ତପାତ ମୂଳକ ସଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ମୁସଲମାନମାନେ ଆଗ ଅପେକ୍ଷ ଅଧିକ ସଜାଗ ରହିବା ଜରୁରୀ ମଣିଲେ କି ମକ୍କାବାସୀଙ୍କ ମନ୍ଦ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଓ ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧି ସହ ଅବଗତ ରହିବା । ସୁତରାଂ ହଜୁର ସ.ଅ ଏଥିନିମନ୍ତେ ଦୁଇ ଜଣ ସାହାବା ହଜରତ ଉମରୋ ବିନ୍ ଉମୟା

ଜମରି ଓ ସଲମା ବିନ୍ ଅସଲମ୍‌ଙ୍କୁ ଗୁପ୍ତଚର ଭାବରେ ମକ୍କା ପ୍ରେରଣ କଲେ ଏବଂ ଅରୁ ସୁଫୟାନର ଏପରି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ମୂଳକ ସତ୍ୟ ଓ ପୂର୍ବ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ମୂଳକ ଗତିବିଧି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅନୁମତି ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ କି ଯଦି ସୁଯୋଗ ମିଳେ ତେବେ ଇସଲାମ ସହ ଯୁଦ୍ଧ ଅବ୍ୟାହତ ରଖୁଥିବା ଏହି ଅତି କୃର ଶତ୍ରୁର ବନ୍ଧ କରିଦେବ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ହଜରତ ଉମୟା ଓ ହଜରତ ସଲମା ବିନ୍ ଅସଲମ୍ ମକ୍କାରେ ପହଂଚିଲେ ସେତେବେଳେ କୁରେଶ ସତର୍କ ହୋଇଗଲେ ଓ ଉକ୍ତ ଦୁଇ ସାହାବା ନିଜ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରି ସେଠାରୁ ଫେରିଆସିଲେ । ରାସ୍ତାରେ ସେମାନଙ୍କୁ କୁରେଶର ଦୁଇ ଜଣ ଗୁପ୍ତଚର ମିଳିଗଲେ ଯାହାଙ୍କୁ କୁରେଶର ମୁଖ୍ୟ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଗତିବିଧି ଲକ୍ଷ କରିବାକୁ ଓ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖବର ନେବାକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ । ହଜୁର ଅନୁସ୍ମର ଅ.ବ କୁହନ୍ତି- ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହା ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର କଥା ନୁହେଁ ଯେ ଏହି ଯୋଜନା ମଧ୍ୟ କୁରେଶଙ୍କର ଆଉ କୌଣସି ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡର ଭିତ୍ତିଭୂମି ଥିଲା । ତେବେ ଉକ୍ତ ସାହାବି ଦ୍ଵୟଙ୍କୁ ସେହି ଗୁପ୍ତଚରଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଖବର ମିଳିଗଲା, ବସ୍ତୁତଃ ସେମାନେ ଉକ୍ତ ଗୁପ୍ତଚରଙ୍କ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରି କ'ଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ମୁକାବିଲା କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଅତଏବ ସେହି ଲଢେଇରେ ଜଣେ ଗୁପ୍ତଚରର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା ଓ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ କ'ଣ କରି ସାହାବା ଦ୍ଵୟ ମଦିନା ନେଇ ଆସିଲେ । ହଜରତ ଉନ୍ନେ ଅମାରା ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି ମୁଁ ସୁଲେ ହୁଦେବିୟା ଦିନ ହଜୁର ସ.ଅ ବସିଥିବା ସମୟରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଖୁଥିଲି ଯେତେବେଳେ କି ହଜରତ ଅବାଦ ବିନ୍ ବଶର ଓ ହଜରତ ସଲମା ବିନ୍ ଅସଲମ୍ ଉଭୟେ ଯୁଦ୍ଧ ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ କରି ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ଅଙ୍ଗରକ୍ଷକ ଭାବରେ ପହଞ୍ଚା ଦେଉଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ କୁରେଶର ଦୁଇ ସୋହେଲ ବିନ୍ ଉମେର ଉଜ୍ଜରରେ କହିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ସେତେବେଳେ ଉକ୍ତ ଅଙ୍ଗରକ୍ଷୀ ଦ୍ଵୟ କହିଲେ ନିଜ ଶୂର ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ନିକଟରେ ଧ୍ଵନା ରଖ । ଏହା ସେମାନଙ୍କର ଏକ ବିଶେଷ ସେବା ଥିଲା ଯାହାକି ସେମାନେ ସେହି ଅବସରରେ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯେଉଁ ସାହାବାଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବି ତାଙ୍କ ନାମ ହଜରତ ଉକବା ବିନ୍ ଉସମାନ ଅଟେ । ହଜରତ ଉକବା ଓ ଆପଣଙ୍କ ଭାଇ ହଜରତ ସାଦ ବିନ୍ ଉସମାନ ବଦର ଓ ଝୁହଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାହାବି ହେଲେ ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲା ବିନ୍ ସହଲ୍ । ସେ ହଜରତ ରାଫେ ବିନ୍ ସହଲ୍‌ଙ୍କର ଭାଇ ଥିଲେ । ସେ ବଦର, ଝୁହଦ ଓ ଖନ୍ଦକ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ଥିଲେ ଏବଂ ଖନ୍ଦକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଶହିଦ୍ ହୋଇଥିଲେ । ହମରା ଉଲ୍ ଅସଦ୍ ଯାହାକି ମଦିନା ଠାରୁ ଆଠ ମିଲ୍ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ଏକ ସ୍ଥାନ ଅଟେ ସେହି ସ୍ଥଳେ ଯେଉଁ ଯୁଦ୍ଧ ଲଢାଯାଇଥିଲା ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲା ସାମିଲ ହେବାର ବର୍ଣ୍ଣନା ସିରତ ନବା ସ.ଅ ପୁସ୍ତକରେ ମିଳୁଅଛି । ଝୁହଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆପଣ ଓ ଆପଣଙ୍କ ଭାଇ ଅତ୍ୟଧିକ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ହୋଇଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଦୁଇ ଭାଇ ହମରା ଉଲ୍ ଅସଦ୍ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହେବା ବାବଦରେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ଆଦେଶ ଶୁଣିଲେ ସେତେବେଳେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ କହିଲେ ଅଲ୍ଲାଙ୍କ ରାଣ ଯଦି ଆମେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ସାଥରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ନହୁଏ ତେବେ ଏହା ଆମର ବହୁତ ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେବ । ଅଲ୍ଲାଙ୍କ ରାଣ ! ଆମ ନିକଟରେ କୌଣସି ବାହନ ନାହିଁ । ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲା କହିଲେ ମୋ ସହିତ ଆସ ଆମେ ଚାଲିଚାଲି ଯିବା । ଅତଏବ ସେମାନେ ପଡ଼ିଉଠି ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ର ଆଡ଼କୁ ଚାଲିଚାଲି ଅଗ୍ରସର ହେଲେ, ହଜରତ ରାଫେ ଦୁର୍ବଳ ଅନୁଭବ କରିବାରୁ ହଜରତ ଅବଦୁଲ୍ଲା ତାଙ୍କୁ ନିଜ ପିଠି ଉପରେ ଉଠାଇନେଲେ ଏପରି ଦୁହେଁ ଇଶା ବେଳକୁ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଗଲେ । ସେହି ଦିନ ରାତିରେ ହଜରତ ଅବାଦ ବିନ୍ ବଶର ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କୁ ପହଞ୍ଚା ଦେବା ପାଇଁ ମୁତୟନ ଥିଲେ । ହଜୁର ସ.ଅ ସେହି ଦୁହିଁଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ତୁମେ ଦୁହେଁ କେଉଁ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ପଛରେ ରହିଯାଇଥିଲ, ସେମାନେ କାରଣ ଦର୍ଶାଇଲେ । ଏଥିରେ ହଜୁର ସ.ଅ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁଆ ଦେଇ କହିଲେ ଯଦି ତୁମ ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଦିର୍ଘ ଜୀବନ ଲାଭ ହୁଏ ତେବେ ତୁମେ ଦେଖିବ ଯେ, ତୁମମାନଙ୍କୁ ଘୋଡ଼ା, ଖତର ଓ ଓଟ ବାହନ ରୂପେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତାହା ତୁମ ପାଇଁ ତୁମର ଏହି ଯାତ୍ରାଠାରୁ ଶ୍ରେୟଙ୍କର ହେବ ନାହିଁ ଯାହାକି ତୁମେ ପଡ଼ିଉଠି ଚାଲିଚାଲି ଅତିକ୍ରମ କରିଛ । ଏହାର ପ୍ରତିଫଳ ଓ ପରଶାମ ବେଶ୍ ଅଧିକ ।

ହମରା ଉଲ୍ ଅସଦ୍ ଯୁଦ୍ଧର କାରଣ ଦର୍ଶାଇ ହଜରତ ମିର୍ଜା ବଶିର ଅହମଦ ସାହେବ ଲେଖିଛନ୍ତି ଓହ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧ ପରେ ମଦିନାରେ ଯେଉଁ ରାତି ଥିଲା ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟାବହ ଓ କଷ୍ଟକର ରାତି ଥିଲା କାରଣ ଯଦିତ କୁରେଶର ସୌନିକମାନେ ମକ୍କା ଫେରିବା ମାର୍ଗ ଧରିନେଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଏହି ଆଶଙ୍କା ଲାଗି ରହିଥିଲା କି ଅମାନ୍ୟକାରୀମାନେ ଏପରି ହରକତ୍ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ଭ୍ରମିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ହୋଇନଥାଉ । ସୁତରାଂ ସେହି ଦିନ ରାତିରେ ମଦିନାରେ ପହରା ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ବିଶେଷ କରି ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ଘର ଚତୁର୍ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସାହାବା ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାତ୍ର ପହରା ଦେଲେ । ସକାଳ ହେବାରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ସେହି ଆଶଙ୍କା ଅକାରଣେ ନଥିଲା, କାରଣ ଫଜର ନମାଜ ପୂର୍ବରୁ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କୁ ଏହି ଖବର ମିଳିଲା କି କୁରେଶଙ୍କ ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ମଦିନାରୁ କିଛି ଦୂରେ ଅଟକି ଯାଇଛି ଓ କୁରେଶ ମୁଖ୍ୟଆଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଚର୍ଚ୍ଚବିଚର୍ଚ୍ଚ ଚାଲିଥିଲା କି ଏହି ଜୟଯୁକ୍ତରୁ ଉପକୃତ ହୋଇ କାହିଁକି ବା ମଦିନା ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିନଦିଆଯାଉ । ଏହା ବିପରୀତ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକ କହୁଥିଲେ କି ତୁମମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ବିଜୟ ଲାଭ ହୋଇଛି, ଏହାକୁ ନିଜର ସୌଭାଗ୍ୟ ମଣି ମକ୍କା ଫେରିଚାଲ । ଏପରି ନହୁଏ କି ବିଜୟ ପରାଜୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଉ କାରଣ ଯଦି ବର୍ତ୍ତମାନ ତୁମେ ମଦିନା ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କର ତେବେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ମୁସଲମାନମାନେ ପ୍ରାଣମୋଚ୍ଛା ଆକ୍ରମଣ କରିବେ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଓହ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ନଥିଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମଇଦାନକୁ ବାହରି ଆସିବେ । ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଏସମସ୍ତ ଘଟଣାର ସୂଚନା ମିଳିଲା ସେତେବେଳେ ହଜୁର ସ.ଅ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଘୋଷଣା କରିଦେଲେ କି ମୁସଲମାନମାନେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯାନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ଏଥିସହିତ ଏହି ଆଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେଲେ କି କେବଳ ଓହ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିବା ଲୋକମାନେ ହିଁ ଆମ ସହିତ ଯିବେ ତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେହି ବାହାରକୁ ନାହିଁ । ଆଠ ମିଲ୍ ଦୂର ଅତିକ୍ରମ କରି ହଜୁର ସ.ଅ ହମରା ଉଲ୍ ଅସଦ୍ ଠାରେ ପହଂଚିଲେ ଯେଉଁସ୍ଥଳେ ଦୁଇଜଣ ମୁସଲମାନଙ୍କର ଶବ ପଡ଼ି ରହିଥିବାର ସେମାନଙ୍କୁ ମିଳିଲା । ହଜୁର ସ.ଅ ଉକ୍ତ ଶହିଦଙ୍କ ଶବକୁ ଗୋଟିଏ କବର ଖୋଳି ଏକତ୍ର ପୋତିଦେଲେ ଏବଂ ସେହିଠାରେ ଶିବିର ଲଗାଇ ପଡ଼ିଆର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଅଗ୍ନି ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରିବାର ଆଦେଶ ଦେଲେ । ଅତଏବ ଦେଖୁଦେଖୁ ହମରା ଉଲ୍ ଅସଦ୍‌ର ବିସ୍ତୃଷ୍ଟ ପଡ଼ିଆରେ ୫୦୦ ଅଗ୍ନି କୁଣ୍ଡ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ହୋଇଉଠିଲା । ଯାହାକି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଖଣାହାରୀର ହୃଦୟକୁ ଭୟର ସାଗରେ ନିକ୍ଷେପ କରିଦେଉଥିଲା । ଏହି ସମୟରେ ଖଯାଆ କବିଲାର ଜଣେ ଅମାନ୍ୟକାରୀ ମୁଖ୍ୟ ମାଆବଦ୍ ନାମି ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲା ଏବଂ ଓହ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ଶହିଦ୍ ହୋଇଥିବା ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ନେଇ ସହାନୁଭୂତି ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି କ୍ଷୋଭ ପ୍ରକାଶ କଲା । ତାପରେ ନିଜ ରାସ୍ତାରେ ଚାଲିଗଲା । ଦ୍ୱିତୀୟ ଦିନ ଯେତେବେଳେ ସେ ରୋହା ଯାହାକି ମଦିନା ଠାରୁ ୪୦ମିଲ୍ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ ସ୍ଥାନରେ ପହଂଚିଲା, କୁରେଶର ସୌନ୍ୟସାମନ୍ତଙ୍କୁ ଭେଟିଲା ଯେ ସେଠାରେ ଶିବିର ଲଗାଇ ଅଟକି ରହିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ମଦିନା ଉପରେ ପୁନଃ ଆକ୍ରମଣ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରୁଥିଲେ । ମାଆବଦ୍ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଅରୁ ସୁଫୟାନ ନିକଟକୁ ଯାଇ କହିଲା ତୁମେ ଏ କ'ଣ କରିବାକୁ ଯାଉଛ । ଅଲ୍ଲାଙ୍କ ରାଶ ! ମୁଁ କାଲି ରାତିରେ ହିଁ ମହମ୍ମଦ ସ.ଅଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସୌନ୍ୟସାମନ୍ତ ସହ ହମରା ଉଲ୍ ଅସଦ୍ ଠାରେ ଦେଖୁଆସିଛି ଏବଂ ଏଭଳି ଭୟଙ୍କର ସୌନ୍ୟସାମନ୍ତ ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ କଦାପି ଦେଖି ନାହିଁ ଏବଂ ଓହ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧର ପରାସ୍ତରେ ସେମାନେ ଏଭଳା ଉତ୍ସିହ୍ନ କି ତୁମମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ସେମାନେ ଭକ୍ଷ କରିଦେବେ । ଅରୁ ସୁଫୟାନ ଓ ତାହାର ସାଥୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ମାଆବଦ୍‌ର ଏହି ସୂଚନା ଏଭଳି ଭିଷଣ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଲା କି ସେମାନେ ମଦିନା ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ବିଚାର ପରିହାର କରି ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ମକ୍କା ଫେରିଗଲେ । ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କୁ କୁରେଶଙ୍କର ଏପରି ପଲାୟନ କରିବାର ଖବର ପାଇବା ପରେ ନିଜ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ଅଶେଷ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କଲେ ଏବଂ କହିଲେ ଏହା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଭୟ ଥିଲା ଯାହାକି ଅମାନ୍ୟକାରୀଙ୍କ ହୃଦୟକୁ କବଳିତ କରିଦେଲା ।

ହଜୁର ଅନୂର ଅ.ବ କହିଲେ- ପରବର୍ତ୍ତୀ ସାହାବା ଜାହାଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବି ସେ ହେଲେ ହଜରତ ଉତବା ବିନ୍ ରବିୟା । ସେ ବଦର ଓ ଓହ୍ଦ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲା । ଅଲାମା ଇବନେ ହିଜର୍

ଅସକଳାନି ବର୍ଣ୍ଣନା କରନ୍ତି କି ଯରମୁକ୍ ଯୁଦ୍ଧରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିବା ମାନ୍ୟଗଣ୍ୟ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଉତ୍ତରା ବିନ୍ ରବିୟା ଥିଲେ । ଉକ୍ତ ଯୁଦ୍ଧ ୧୨/୧୩ ହିଜରୀରେ ହଜରତ ଅବୁବକର ର.ଅଙ୍କ ଖୁଲାଫତ୍ ସମୟ କାଳରେ ଖାଲିଦ୍ ବିନ୍ ଓଲିଦ୍ଙ୍କ ଅଧକ୍ଷତାରେ ରୋମାମାନଙ୍କ ସହ ଲଢ଼ା ଯାଇଥିଲା । ରୋମୀ ସୈନିକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଦୁଇରୁ ଅଡ଼େଇ ଲକ୍ଷ ଥିବାର ବର୍ଣ୍ଣନା ମିଳୁଅଛି । ଯେତେବେଳେ କି ମୁସଲମାନ ସୈନିକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୩୭ରୁ ୪୬ ହଜାର ମଧ୍ୟରେ ଥିଲା । ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ସେନାରେ ପାଖାପାଖି ୧୦୦୦ ଏଭଳି ବୟୋଜ୍ୟୈଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ ଯେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ପବିତ୍ର ଚେହେରା ଦେଖୁଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ବଦର ଯୁଦ୍ଧରେ ହଜୁର ସ.ଅଙ୍କ ସାଥରେ ସାମିଲ ଥିଲେ । ଉଭୟ ଦଳ ମଧ୍ୟରେ ଘମାଣାନ ଲଢ଼େଇ ହେଲା । ଏହି ସମୟରେ ହଜରତ ଅବୁବକର ର.ଅଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ଘଟିଲା କିନ୍ତୁ ଖାଲିଦ୍ ବିନ୍ ଓଲିଦ୍ ଏହି ଖବରକୁ ସୈନିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଘଟ ହେବାକୁ ଦେଲେ ନାହିଁ । ତେବେ ସେ ଯାହା ହେଉ ମୁସଲମାନ ସୈନିକମାନେ ନିଜ ନିଜ ସ୍ଥାନରେ ଅଟଳ ରହିଲେ ଯଦ୍ୱାରା ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଧା ରୋମୀ ସୈନିକ ଯୁଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ପଳାୟନ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ଏକ ଲକ୍ଷରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରୋମୀ ସୈନିକ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୩୦୦୦ ମୁସଲମାନ ସୈନିକ ଶହେ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହଜରତ ଅକରମା ବିନ୍ ଅବୁଜହଲ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ଯରମୁକ୍ ଯୁଦ୍ଧ ବିଜୟ କରିବା ଅନ୍ତେ ମୁସଲମାନ ସେନା ବାହିନୀ ସମଗ୍ର ସିରିୟା ଦେଶରେ ନିଜ ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରିନେଲେ ଏବଂ କନସରିନ୍ ଅନତାକିୟା, ଜୁଫା, ସରମିନ୍, ତେୟିନ୍, କୋରସ୍, ତଲ ଅୟଅୟ, ଯଲିକ୍, ରବାନ ଆଦି ସ୍ଥାନରେ ମୁସଲମାନମାନେ ଅତି ସହଜରେ ବିଜୟ ପ୍ରାପ୍ତ କରିନେଲେ ।

ଖୁତବାର ଶେଷରେ ହଜୁର ଅନୂର ଅ.ବ କହିଲେ- ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ଆଉ ଏକ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ଚାହେଁ ଯାହାକି ଶ୍ରୀମତି ରାଜଜେମା ସବିହା ବେଗମ ସାହେବାଙ୍କର ଅଟେ । ଆପଣ ହଜରତ ମିର୍ଜା ବଶିର ଅହମଦ ସାହେବ ର.ଅଙ୍କର ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ କନ୍ୟା ଶ୍ରୀମତି ଅମତୁଲ୍ ସଲାମ ସାହେବା ଓ ହଜରତ ମିର୍ଜା ରଶିଦ୍ ଅହମଦ ସାହେବଙ୍କର ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ କନ୍ୟା ଥିଲେ ଏବଂ ହଜରତ ମୁସଲେହ ମଉଦ୍ ର.ଅ ଓ ହଜରତ ଉମେ ନାସିର ର.ଅଙ୍କ ଜ୍ୟୈଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ମିର୍ଜା ଅନୂର ଅହମଦ ସାହେବଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଥିଲେ । ଚଳିତ ଅପ୍ରେଲ ମାସ ୩୦ ତାରିଖ ଦିନ ୯୦ ବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ଦେହାନ୍ତ ହେଲା । ଇନ୍ନା ଲିଲ୍ଲାହି ଓଇନ୍ନା ଲିଲ୍ଲାହି ରାଜେଉନ୍ । ହଜୁର ଅନୂର ଅ.ବ କହିଲେ ଏହି ସମ୍ପର୍କରୁ ସେ ମୋର ମାମି ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । ସେ ହଜରତ ଖାଲିଫତୁଲ୍ ମସି ଚତୁର୍ଥଙ୍କ ପତ୍ନୀ ହଜରତ ସୟଦା ଆସଫା ବେଗମ୍ ସାହେବାଙ୍କର ବଡ଼ ଭଉଣୀ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଲେଖିଛନ୍ତି ମୋ ମାତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସରଳ, ଗରିବମାନଙ୍କ ଦେଖାଶୁଣାକାରୀ, ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସୁଖଦୁଃଖ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଓ ଅଭବିମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକ ପୂରଣକାରୀ ମହିଳା ଥିଲେ । ନିଜ (ଘରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ) କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ଓ ସେମାନଙ୍କ ସହ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଦ୍ର ଆଚରଣ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ତିନି ଜଣ କନ୍ୟା ଓ ଗୋଟିଏ ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନ ଅଛନ୍ତି । ଅଲ୍ଲାହତାଲା ତାଙ୍କ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଜ ମାତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ଆପଣାଇବାକୁ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପରସ୍ପର ସହ ପ୍ରେମ ଓ ଭଲପାଇବା ସମ୍ପର୍କକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବାକୁ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ ତଥା ଖୁଲାଫତ୍ ସହ ସର୍ବଦା ଜଡ଼ିତ ରଖିଥାନ୍ତୁ ।

Khulasa Khutba Juma Huzoor Anwar a.b.a

3rd May 2019